

Společnost patologické a klinické fyziologie ČLS JEP

(org. č. 34)

Society of Pathological and Clinical Physiology CzMA

V období po 2. světové válce se pracovníci ústavů patologické fyziologie (dříve všeobecné a pokusné patologie) lékařských fakult podíleli velmi intenzivně na aktivitách biologických a fyziologických oborů v rámci jednotlivých fakult. Po svém ustavení se Fyziologická společnost stala přirozenou platformou pro uplatnění pedagogických i výzkumných pracovníků fakultních i mimofakultních ústavů a také mnoha klinických pracovníků, řešících patofyziologické problémy. Počet pracovníků s patofyziologickým zaměřením se stále zvyšoval (patrně je to i z programů Fyziologických dnů), až posléze vznikla potřeba založit samostatnou Společnost patologické a klinické fyziologie.

Z podnětu člena předsednictva ČsLS JEP prof. Trávníčka se konalo ustavující zasedání Společnosti patologické a klinické fyziologie v roce 1968. Bylo uspořádáno Ústavem patologické fyziologie FVL UK v Praze. Výbor společnosti, ve kterém byla zastoupena většina fakultních i mimofakultních ústavů, rozvíjel aktivitu ve všech oblastech patologické fyziologie.

Významné aktivity

Začaly se pořádat celostátní patofyziologické dny, které se konaly v pravidelných intervalech a byly organizovány postupně ve všech fakultních městech. Náplní patofyziologických dnů byla sdělení ze všech oblastí patologické a klinické fyziologie včetně demonstrací nových pedagogických postupů (např. Multitutor, programované texty a testy aj.).

Na 5. patofyziologických dnech bylo rozhodnuto, aby se patofyziologické dny přeměnily na Kongres patologické a klinické fyziologie s tím, že číslování kongresů bude plynule navazovat na číslování patofyziologických dnů. Tato změna byla odrazem stoupající aktivní účasti nejen patofyziologů, ale i pracovníků jiných oborů, zejména klinických.

13. kongres patologické a klinické fyziologie, zatím poslední, se konal v roce 1998 v Brně. Náplní kongresů bylo a je přednesení výsledků vlastní výzkumné práce, ať již ve formě přednášky či ve formě posteru. Zvláštní sekce je vždy věnována problémům výuky oboru (na 13. kongresu to bylo uplatnění internetu ve výuce patologické fyziologie).

Celostátní sympozium Ověřování a hodnocení znalostí s přihlédnutím k patologické fyziologii, pořádané Ústavem patologické fyziologie FVL UK v Praze v roce 1982, přispělo výrazným způsobem k rozšíření nových výukových metod včetně programovaného učení. Samotné sympozium i sborník statí se staly zdrojem informací v této oblasti. Na sympoziu vystoupili i učitelé techniky a Institutu pro další vzdělávání lékařů a farmaceutů.

Sympozium Etika a problémy práce s laboratorními zvířaty s mezinárodní účastí se konalo v roce 1994 za značné pozornosti nejen odborné veřejnosti, ale i některých organizací na ochranu zvířat. Přítomna byla i televize – bohužel záběry a komentáře, které byly pak vysílány bez konzultace s experimentálními pracovníky, vyzněly zcela odlišně od charakteru jednání a diskuse na sympoziu. Nicméně sympozium díky svému obsahu i vystoupením předních zahraničních pracovníků, mj. prof. Hänninen (generální sekretář Mezinárodní organizace laboratorních zvířat), prof. Guzek (Polsko), prof. Sezai (Japonsko), přispělo k rozvoji a prohloubení těchto aktivit na experimentálních pracovištích.

Sekce Hyperbarická medicína vznikla po přechodu pracovní skupiny Tlakové komory ČSBKS do Společnosti patologické a klinické fyziologie. Velmi aktivně se podílela na kongresech patologické fyziologie včetně uspořádání samostatného sympozia v rámci jednoho z kongresů. Členská základna se rozrůstala, rozšiřovalo se i spektrum činnosti a zájmů, až se posléze tato sekce osamostatnila jako svébytná společnost.

V roce 1982 vyšla monografie Patologická fyziologie, zaměřená především na postgraduální doškolování lékařů, která se stala i učebním textem pro posluchače lékařských fakult. Na přípravě monografie se podílela řada patologických fyziologů nejen z lékařských fakult.

V roce 1987 vyšla z pera učitelů lékařských fakult celostátní Učebnice patologické fyziologie, která byla základním učebním textem pro pregraduální výuku patologické fyziologie v celém státě.

Kromě těchto monografických děl vydával každý fakultní ústav i vlastní texty ve skriptové formě, které doplňovaly základní pramen (např. koncem 70. let vycházely po dobu několika let Pokroky patologické fyziologie, vydávané péčí učitelů Ústavu patologické fyziologie FVL UK).

Zahraníční spolupráce

Prakticky od samého začátku své činnosti věnovala společnost velkou pozornost i navázání a uskutečňování mezinárodních styků. Čeští a slovenští patofyziologové se aktivně účastnili odborných zasedání nejen v zemích, kde patologická fyziologie měla samostatnou odbornou společnost (např. země bývalého Sovětského svazu, Bulharsko, bývalá NDR aj.), ale i v dalších zemích.

Význam této aktivity se výrazně projevil při organizaci Mezinárodního patofyziologického kongresu, který Česká společnost patologické a klinické fyziologie pořádala v roce 1975 v Praze. Počtem i složením účastníků měl kongres charakter světového kongresu a zásadním způsobem ovlivnil i vývoj dalších mezinárodních aktivit v oblasti patologické fyziologie. Mimořádným výsledkem, jenž vyplynul z jednání tohoto kongresu, bylo i ustavení stálého orgánu – Mezinárodní přípravné komise pro založení Mezinárodní patofyziologické asociace. Předsedou této komise byl zvolen předseda České společnosti patologické a klinické fyziologie prof. Vašků. Pozitivní přínos českých a slovenských patofyziologů byl oceněn mezinárodní odbornou veřejností (viz prof. J. W. Guzek: The International Society of Pathophysiology – remarks on its prehistory. Pathophysiology 1, 1994, 5.–6. Elsevier Science B.V.). Novým rysem kongresu bylo i to, že jedno ze dvou plenárních zasedání bylo věnováno výuce patologické fyziologie. Vystoupila na něm se svými sděleními řada zahraničních účastníků nejen z Evropy, ale i dalších zemí (USA, Kanada aj.).

Při vlastním ustanovení Mezinárodní společnosti patofyziologů v roce 1991 byl reprezentant české společnosti zvolen do předsednictva a do pedagogické komise. Na Mezinárodním kongresu patofyziologů v Kjótu (Japonsko) v roce 1994 byli dva členové české společnosti (prof. Vašků, prof. Janoušek) navrženi zahraničními pracovníky na čestné členství Mezinárodní patofyziologické společnosti.

Do oblasti mezinárodních aktivit patří i členství a aktivní působení českých patofyziologů v mezinárodních společnostech (prof. Paleček, prof. Janoušek, prof. Vašků, prof. Neuwirt a další). Řada významných zahraničních pracovníků přednášela na zasedáních České společnosti patologické a klinické fyziologie. Přínos mnohých zahraničních patofyziologů pro rozvoj vzájemných styků a spolupráce byl oceněn udělením čestného členství v ČLS JEP (prof. Magnus – Velká Británie, prof. Bruck – USA, prof. Tomaszic – USA, prof. Slivinski Polsko aj.).

Ocenění

Výzkumné aktivity patofyziologických ústavů lékařských fakult – každý ústav pořádal pracovní zasedání fakultního charakteru, na kterých byly sdělovány výsledky výzkumné práce podle zaměření ústavu. Zvláštní pozornost – díky udělení státní ceny – získal výzkumný projekt Podpora a náhrada srdce, který byl řešen na katedře patofyziologie LF UJEP Brno.

Ceny ČLS JEP byly uděleny mnoha patofyziologům jako ocenění jejich dlouholeté vědecké, pedagogické a organizační činnosti (dr. Fábry, dr. A. Vrána, prof. Vašků, prof. Janoušek aj.).

Vnitřní členění

K 1. 1. 1999 měla společnost 143 platících členů, řada z nich jsou členové dalších odborných společností ČLS JEP. Z tohoto počtu je žen 53, mužů 90, lékařů 116, ostatních pracovníků 27. Předseda Společnosti patologické fyziologie prof. V. Janoušek byl v lednu 1999 opět zvolen do předsednictva ČLS JEP.

V roce 1999 byl zvolen nový výbor ve složení: prof. Janoušek (předseda), dr. Tvrzická (vědecká sekretářka), doc. Vožeh, prof. Sobotka, doc. Kuba, prof. Rokyta, dr. Jirásková, doc. Stožický, dr. Votruba, prof. Zadák, doc. Dostálová.

V průběhu existence pracovaly tyto komise, resp. sekce: respirologická, kardiologická, hematologická, exp. chirurgická, nefrologická, neurofyziologická, metabolická, endokrinologická, gastroenterologická; v současné době je neaktivnější sekce pro aterosklerózu. Ta pořádá každoročně třídní sympozium, kde kromě výzkumných prací jsou přednášena také sdělení edukačního postgraduálního charakteru. Na těchto sympozii se účastní pravidelně řada vedoucích zahraničních pracovníků, zejména ze SRN, Kanady aj. Od roku 1994 je sekce pro aterosklerózu kolektivním členem International Atherosclerosis Society.

Předseda: Prof. MUDr. Václav Janoušek, CSc.

Ústav patologické fyziologie 1. LF UK, Praha

Vědecký sekretář: RNDr. Eva Tvrzická, CSc.

4. interní klinika, 1. LF UK a VFN, Praha

Podklady zpracoval prof. MUDr. V. Janoušek, CSc.

Neaktualizováno.